apsido lentelių rašymui. Gintaro dirbiniai vietinių meistrų darbo: keletas karoliukų, du širdies pavidalo kabučiai (vienas iš jų puoštas graviruojant, antras - inkrustacija), inkrustuota su inicialais saga. Pastate ir ūkinėse duobėse surinktos 24 įvairių kraštų ir miestų monetos (monetos nustatė E. Ivanauskas ir M. Balčius). Rasta prekybinė plomba, importinė keramika ir stiklas liudija čia gyvenus turtingą pirklį. Jo namas XVII-XVIII a. riboje, atrodo, degė. XVII a. antrosios pusės Šventosios uosto planuose šioje vietoje pažymėta anglų pirklių gyvenvietė. Apie 150 m šiauriau tyrinėto ploto šurfuose aptiktos dar vieno XVII-XVIII a. pastato žymės.

Žvalgant teritoriją dešiniame upės krante, surinkta XVII-XVIII a. keramikos, rasta namų apyvokos daiktų, aptiktos XVII a. pastato liekanos. Kultūriniai buvusio "kuršių miesto" sluoksniai aptikti ir palei kopas pliaže, jie dabar plaunami jūros.

Mikas Balčius, Eugenijus Ivanauskas

ŠVENTOSIOS ANGLŲ PIRKLIŲ KONTOROS NUMIZMATINĖ MEDŽIAGA

Tyrinėjant anglų pirklių kontoros teritoriją Šventojoje (žr. šio leidinio p. 89), rastos 24 monetos: Lietuvos - 3 vnt., Lenkijos - 3 (falsifikatai), Lenkijos - Elbliongo miesto - 1, Švedijos - Rygos miesto - 4, Prūsijos - 10, Suvienytųjų Nyderlandų - Gelderno - 1, Suvienytųjų Nyderlandų - Groningeno ir Omelando - 1 ir vienas neidentifikuotas šilingas. Monetų emisijų ribos apima 1623 (1628) - 1694 m., o vartojimo ribos (nustatyta remiantis nusidėvėjimu) apima XVII a. antrąją pusę: 1650-1660 m. priklauso 6 monetos, 1660-1670 m. - 1, 1670-1680 m. - 7, 1680-1690 m. - 7, 1690-1700 m. - 2.

Nedidelis monetų skaičius neleidžia rekonstruoti vietinės piniginės rinkos. Galima nustatyti tik prekinių-piniginių santykių intensyvumo periodizaciją bei išskirti būdingiausius šių santykių bruožus. Seniausios monetos - 1628, 1629 m. Prūsijos šilingai ir 1623 m. Lenkijos pusantroko falsifikatas. Šilingai labai nudėvėti, tad į kultūrinį sluoksnį pateko ne anksčiau šešto dešimtmečio. 1623 m. Lenkijos pusantrokas galėjo patekti į sluoksnį net aštuntajame ar dešimtajame dešimtmetyje. Tokiu būdu, monetomis, datuojančiomis prekinių-piniginių santykių pradžią pastate, tenka laikyti Rygos 164(?) m., 1653 m. ir Prūsijos 1654 m. šilingus. Šios monetos nenudėvėtos, o tai leidžia prekinių-piniginių santykių pradžią datuoti XVII a. šešto dešimtmečio pirmąja puse. Rastasis herbinis koklis su 1648 m. data šią prielaidą patvirtina. Septintajame dešimtmetyje prekiniai-piniginiai santykiai buvo atsiliktinio pobūdžio, bet prielaidos, besiremiančios bendromis istorinėmis žiniomis (1655-1660 m. švedų okupacija, 1656-1657 m. maras, 1659 m. Šventosios gaisras), kad pastatas 1655-1666 m. buvęs apleistas arba sugriautas, numizmatinė medžiaga patvirtinti negali. Aštuntajame-devintajame dešimtmetyje prekiniai-piniginiai santykiai kontoroje buvo itin intensyvūs. Šiuo laikotarpiu be 1660-1666 m. monetų ar jų falsifikatų į kultūrinį sluoksnį pateko visai nebūdingi Lietuvos ir Latvijos piniginei rinkai Prūsijos šilingai (emisija 1669-1671 m.), Elbliongo šilingas (emisija 1670-1673 m.) ir dvi varinės Suvienytųjų Nyderlandų monetos. Santykinis Prūsijos monetų gausumas rodo, kad Šventoji buvo įtraukta į Baltijos pajūryje (Prūsija, Lenkijos miestai - Gdanskas, Torunė, Elbliongas) XVII a. 7-8 dešimtmetyje susiformavusią biloninę zoną, kurioje buvo boikotuojami Jono Kazimiero variniai šilingai. Ypatingai retas Mykolo Kaributo (1669-1673 m.) Elbliongo šilingas patvirtina tiesioginius santykius su šiuo miestu 8 dešimtmetyje. Tas pat pasakytina

apie santykius su Suvienytųjų Nyderlandų rajonais 9 dešimtmetyje. 10 dešimtmetyje prekiniai-piniginiai santykiai kontoroje, matyti, vėl įgavo atsiliktinį pobūdį. Numizmatinė medžiaga leidžia datuoti pastatą ir trečiąją ūkinę duobę 1648–1700 (?) m., o ketvirtąją ūkinę duobę 1680–1700 (?) m.

Kasinėjimų metu rastos pačios smulkiausios XVII a. antrosios pusės piniginės rinkos monetos, kurios buvo vartojamos nedidelės vertės prekybinėse transakcijose. Pastato viduje monetos rastos po grindimis. Matyti, jos per plyšius bus patekusios patalpas bevalant. Tas pat pasakytina apie monetas iš ūkinių duobių. Greičiausiai sąmoningai buvo išmesti tik 3 Lenkijos monetų falsifikatai.